Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

20. svibnja 2021.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Sudska nadležnost, priznavanje i izvršenje sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima – Uredba (EU) br. 1215/2012 – Nadležnost u stvarima koje se odnose na osiguranje – Članak 10. – Članak 11. stavak 1. točka (a) – Mogućnost podnošenja tužbe protiv osiguravatelja s domicilom u državi članici u drugoj državi članici, u slučaju tužbi koje podnose ugovaratelj osiguranja, osiguranik ili korisnik osiguranja, pred sudovima mjesta u kojem tužitelj ima domicil – Članak 13. stavak 2. – Izravna tužba oštećene osobe protiv osiguravatelja – Područje primjene *ratione personae* – Pojam ‚oštećena osoba' – Profesionalni subjekt u sektoru osiguranja – Posebne nadležnosti – Članak 7. točke 2. i 5. – Pojmovi ‚podružnica', ‚predstavništvo' ili ‚druga poslovna jedinica'"

U predmetu C-913/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sąd Rejonowy w Białymstoku (Općinski sud u Białystoku, Poljska), odlukom od 18. studenoga 2019., koju je Sud zaprimio 13. prosinca 2019., u postupku

CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

protiv

Gefion Insurance A/S,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: A. Prechal, predsjednica vijeća, N. Wahl, F. Biltgen, L. S. Rossi (izvjestiteljica) i J. Passer, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, K. Janiec–Janowska, *radca prawny*,

– za Gefion Insurance A/S, I. Łyszkiewicz, *radca prawny*,

– za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,

– za Europsku komisiju, M. Heller i B. Sasinowska, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: poljski

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 14. siječnja 2021.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 13. stavka 2. u vezi s člankom 10. i člankom 7. točkama 2. i 5. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. te ispravci SL 2014., L 160, str. 40. i SL 2016., L 202, str. 57.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (u daljnjem tekstu: CNP), društva s ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Poljskoj, i Gefion Insurance A/S (u daljnjem tekstu: Gefion), osiguravajućeg društva sa sjedištem u Danskoj, u vezi s naknadom štete prouzročene prometnom nesrećom koja se dogodila u Poljskoj.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba br. 1215/2012

3 Uvodne izjave 15., 18. i 34. Uredbe br. 1215/2012 određuju:

„(15) Pravila o nadležnosti trebala bi biti što je moguće više predvidiva i zasnovana na načelu da se nadležnost općenito temelji na domicilu tuženika. Nadležnost bi uvijek trebala postojati na temelju toga, osim u nekim točno određenim slučajevima u kojima glavni predmet spora ili autonomija stranaka jamče drukčije povezane čimbenike. Samostalno se mora utvrditi domicil pravne osobe, kako bi se zajednička pravila učinila transparentnijima i izbjegli sukobi nadležnosti.

[…]

(18) U pogledu osiguranja, u potrošačkim ugovorima i ugovorima o radu, slabija stranka bi trebala biti zaštićena pravilima o nadležnosti koja su povoljnija za njene interese od općih pravila.

[…]

(34) Treba osigurati kontinuitet između Konvencije [od 27. rujna 1968. o [sudskoj] nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972., L 299, str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 3.), kako je izmijenjena naknadnim konvencijama o pristupanju novih država članica toj konvenciji], Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 [od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.)] i ove Uredbe, a u tom cilju potrebno je donijeti i prijelazne odredbe. Isti se zahtjev za kontinuitetom primjenjuje u pogledu tumačenja Suda Europske unije o [toj] Konvenciji […] i uredbama koje je zamjenjuju."

4 Poglavlje II. Uredbe br. 1215/2012, posvećeno „[n]adležnosti", sadržava odjeljak 1., naslovljen „Opće odredbe", u kojem se nalaze članci 4. do 6. te uredbe.

5 U članku 4. stavku 1. te uredbe predviđa se:

„Podložno ovoj Uredbi, osobe s domicilom u državi članici, bez obzira na njihovo državljanstvo, tuže se pred sudovima te države članice.”

6 Prema članku 5. stavku 1. Uredbe br. 1215/2012:

„Osobe koje imaju domicil u državi članici mogu biti tužene pred sudovima druge države članice, samo na temelju pravila iz odjeljaka 2. do 7. ovog poglavlja.”

7 Odjeljak 2. poglavlja II. navedene uredbe, naslovljen „Posebna nadležnost”, sadržava među ostalim članak 7. koji glasi:

„Osoba s domicilom u državi članici može biti tužena u drugoj državi članici:

[…]

2. u stvarima povezanim s deliktima ili kvazideliktima pred sudom mjesta u kojem je nastala ili može nastati štetna radnja [u kojemu se dogodio štetni događaj ili bi se on mogao dogoditi];

[…]

5. u pogledu spora koji nastaje iz poslovanja podružnice, predstavništva ili druge poslovne jedinice pred sudom mjesta u kojem se nalazi ta podružnica, predstavništvo ili poslovna jedinica;

[…]”

8 Odjeljak 3. poglavlja II. Uredbe br. 1215/2012, naslovljen „Nadležnost u stvarima koje se odnose na osiguranje”, sadržava članke 10. do 16.

9 Članak 10. navedene uredbe glasi kako slijedi:

„U stvarima koje se odnose na osiguranje, nadležnost se utvrđuje ovim odjeljkom, ne dovodeći u pitanje članak 6. i članak 7. točku 5.”

10 Članak 11. stavak 1. Uredbe br. 1215/2012 predviđa:

„Osiguravatelj s domicilom u državi članici može biti tužen:

(a) pred sudovima države članice u kojoj ima domicil;

(b) u drugoj državi članici, u slučaju tužbi koje podnose ugovaratelj osiguranja, osiguranik ili korisnik osiguranja, pred sudovima mjesta u kojem tužitelj ima domicil; ili

[…]”

11 Članak 12. te uredbe glasi:

„U pogledu osiguranja od odgovornosti ili osiguranja nepokretne imovine, osiguravatelj može također biti tužen pred sudom u mjestu u kojem se dogodila štetna radnja. Isto se primjenjuje ako su pokretna i nepokretna imovina obuhvaćene istom policom osiguranja i obje su pogođene istim događajem.”

12 Člankom 13. stavcima 1. i 2. navedene uredbe određuje se:

„1. U pogledu osiguranja od odgovornosti, osiguravatelj također može, ako to dopušta pravo suda, sudjelovati u postupku koji je oštećena stranka pokrenula protiv osiguranika.

2. Članci 10., 11. i 12. primjenjuju se na tužbe koje podigne oštećena stranka izravno protiv osiguravatelja, ako je takva izravna tužba dopuštena."

Direktiva 2009/138/EZ

13 Članak 145. Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) (SL 2009., L 335, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 10., str. 153. i ispravci SL 2014., L 219, str. 66. i SL 2014., L 278, str. 24.), naslovljen „Uvjeti za osnivanje podružnice", u stavku 1. propisuje:

„Države članice osiguravaju da društvo za osiguranje koje namjerava osnovati podružnicu na državnom području druge države članice obavijesti nadzorna tijela svoje matične države članice.

Svaka se trajna prisutnost društva na državnom području države članice tretira na isti način kao podružnica, čak i kad ta prisutnost nema oblik podružnice i sastoji se samo od ureda kojim upravlja vlastito osoblje društva ili osoba koja je neovisna i ima trajnu ovlast zastupati društvo kao što bi ga zastupala agencija."

14 Članak 151. te direktive naslovljen „Nediskriminacija osoba koje su podnijele odštetne zahtjeve" navodi:

„Država članica domaćin zahtijeva da društvo za neživotno osiguranje osigura da osobe koje su podnijele odštetne zahtjeve koji proizlaze iz događaja koji su se dogodili na njezinom državnom području ne budu stavljeni u manje povoljan položaj zbog činjenice što društvo pokriva rizike, osim odgovornosti prijevoznika, razvrstane u vrstu osiguranja 10 u dijelu A Priloga I. u sklopu pružanja usluga, a ne preko poslovnog nastana koji se nalazi u toj državi."

15 Članak 152. navedene direktive naslovljen „Predstavnik" određuje:

„1. U smislu članka 151. država članica domaćin zahtijeva da društvo za neživotno osiguranje imenuje predstavnika s boravištem ili poslovnim nastanom na njezinom državnom području koji će prikupljati sve potrebne informacije u vezi s odštetnim zahtjevima i imati dostatne ovlasti da zastupa društvo u odnosu na osobe koje su pretrpjele štetu, a koje mogu podnijeti odštetne zahtjeve, uključujući isplate po tim zahtjevima, i da zastupa ili da, prema potrebi, osigura zastupanje društva pred sudovima i tijelima te države članice u vezi s takvim zahtjevima.

[…]

3. Imenovanje predstavnika samo po sebi ne predstavlja osnivanje podružnice u smislu članka 145.

[…]"

Poljsko pravo

16 U skladu s člankom 1099. kodeksa postępowania cywilnego (Zakonik o građanskom postupku), sud pred kojim je pokrenut postupak po službenoj dužnosti u bilo kojoj fazi postupka ispituje eventualnu nenadležnost nacionalnih sudova za odlučivanje u sporu i proglašava zahtjev nedopuštenim u slučaju nenadležnosti. Nenadležnost nacionalnih sudova razlog je za ništavost postupka.

Glavni postupak i prethodna pitanja

17 Dana 28. veljače 2018. u Poljskoj se dogodila prometna nesreća u kojoj su se sudarila dva vozila. Osoba odgovorna za nesreću je prije toga sklopila ugovor o osiguranju od građanskopravne odgovornosti imateljâ motornih vozila s društvom Gefion.

18 Oštećena osoba je 1. ožujka 2018. unajmila zamjensko vozilo uz naknadu od društva za popravak kojem je povjereno njezino oštećeno vozilo. Radi plaćanja te usluge najma ta je osoba, u skladu s ugovorom o ustupu tražbine, prenijela na društvo za popravak potraživanje protiv društva Gefion. Društvo za popravak je 25. lipnja 2018., na temelju novog ugovora o ustupu tražbine, prenijelo to isto potraživanje na društvo CNP.

19 Dopisom od 25. lipnja 2018. društvo CNP je od društva Gefion zatražilo plaćanje obračunatog iznosa najma zamjenskog vozila. Taj je zahtjev poslan na adresu Polinsa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (u daljnjem tekstu: Polins), društva s ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Żychlinu (Poljska) i, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, koje u Poljskoj predstavlja interese društva Gefion.

20 Dopisom od 16. kolovoza 2018. Crawford Polska sp. z o.o., društvo sa sjedištem u Poljskoj i koje je društvo Gefion zadužilo za likvidaciju štete, djelomično je odobrilo račun koji se odnosi na najam zamjenskog vozila i društvu CNP dodijelilo dio obračunatog iznosa za taj najam.

21 Na kraju tog dopisa društvo Crawford Polska navelo je da se protiv njega može podnijeti prigovor, kao subjekta koji je ovlastilo društvo Gefion, ili izravno protiv društva Gefion, „u skladu s pravilima o općoj nadležnosti ili pred sudom na čijem području ima domicil ili sjedište ugovaratelj osiguranja, osiguranik, korisnik ili pravni sljednik u skladu s ugovorom o osiguranju”.

22 Društvo CNP je 20. kolovoza 2018. Sądu Rejonowym w Białymstoku (Općinski sud u Białystoku, Poljska) podnijelo tužbu protiv društva Gefion. Što se tiče međunarodne sudske nadležnosti tog suda, društvo CNP koristilo se informacijama koje je objavilo društvo Gefion, u smislu da je njegov glavni predstavnik u Poljskoj društvo Polins. Društvo CNP zahtijevalo je da se dostave društvu Gefion obavljaju na adresu društva Polins.

23 Taj je sud 11. prosinca 2018. izdao platni nalog.

24 Društvo Gefion podnijelo je prigovor protiv platnog naloga osporavajući nadležnost poljskih sudova za odlučivanje u sporu. Naime, nakon što je istaknulo da je društvo CNP profesionalni subjekt koji otkupljuje potraživanja iz ugovorâ o osiguranju, društvo Gefion je iz toga zaključilo da društvo CNP nema status ugovaratelja osiguranja, osiguranika ili korisnika, u smislu članka 11. stavka 1. točke (b) Uredbe br. 1215/2012 te da stoga nema mogućnost pokretanja postupaka iz područja osiguranja pred sudom u državi članici koja nije sjedište osiguravatelja.

25 Osim toga, društvo Gefion se pozvalo na presudu od 31. siječnja 2018., Hofsoe (C-106/17, EU:C:2018:50), kako bi potvrdilo da, u odnosu na zaštitnu funkciju članka 13. stavka 2. Uredbe br. 1215/2012, osoba koja obavlja profesionalnu djelatnost u području naplate potraživanja povezanih s naknadama iz osiguranja, u svojstvu ugovornog stjecatelja takvih potraživanja, ne može uživati posebnu zaštitu koju donosi mogućnost korištenja posebnih pravila o nadležnosti predviđenih u odjeljku 3. poglavlja II. te uredbe.

26 Društvo CNP odgovorilo je da je društvo Gefion bilo upisano na popis osiguravajućih društava država članica Unije i država Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) prijavljenih pri Komisji Nadzoru Finansowego (Komisija za financijski nadzor, Poljska), da prodaje police osiguranja u Poljskoj i da je

neprihvatljivo da onaj tko preuzima potraživanja od oštećene osobe ne može zahtijevati povrat troškova popravka o kojima je riječ u glavnom postupku pred sudom mjesta nastanka štetnog događaja i mjesta popravka.

27 Sud koji je uputio zahtjev dvoji može li se u ovom slučaju društvo CNP valjano pozivati na pravila o nadležnosti utvrđena u odjeljku 3. poglavlja II. Uredbe br. 1215/2012. Konkretnije, pita se može li društvo CNP, poduzeće koje je od oštećene osobe steklo potraživanje prema osiguravatelju koje proizlazi iz osiguranja od građanskopravne odgovornosti, uživati zaštitu koju odredbe tog odjeljka osiguravaju slabijim ugovornim strankama u pravnim odnosima. Prema mišljenju tog suda, umjesto toga valja razmotriti primjenu odredbi odjeljka 2. poglavlja II. te uredbe, konkretnije članka 7. točke 2. ili članka 7. točke 5. navedene uredbe. Naposljetku, taj sud dvoji o tumačenju pojmova „podružnica”, „predstavništvo” ili „druga poslovna jedinica” u smislu tog članka 7. točke 5.

28 U tim okolnostima, Sąd Rejonowy w Białymstoku (Općinski sud u Białystoku) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 13. stavak 2. u vezi s člankom 10. Uredbe [br. 1215/2012] tumačiti na način da u sporu između, s jedne strane, profesionalnog subjekta koji je od oštećene osobe stekao potraživanje protiv osiguravajućeg društva u pogledu građanskopravne odgovornosti i, s druge strane, tog osiguravajućeg društva [za osiguranje od građanskopravne odgovornosti] nije isključeno utvrđivanje sudske nadležnosti na temelju članka 7. točke 2. ili članka 7. točke 5. te uredbe?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, treba li članak 7. točku 5. Uredbe [br. 1215/2012] tumačiti na način da je trgovačko društvo koje posluje u jednoj državi članici i bavi se likvidacijom imovinske štete u okviru obveznog osiguranja od građanskopravne odgovornosti imateljâ motornih vozila te djeluje na temelju ugovora s osiguravajućim društvom sa sjedištem u drugoj državi članici, njegova podružnica, predstavništvo ili druga poslovna jedinica?

3. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, treba li članak 7. točku 2. Uredbe [br. 1215/2012] tumačiti na način da predstavlja samostalnu osnovu za nadležnost suda države članice u kojoj je nastala štetna radnja i pred kojim vjerovnik koji je stjecatelj potraživanja od oštećene osobe u okviru obveznog osiguranja od građanskopravne odgovornosti pokreće postupak protiv osiguravajućeg društva sa sjedištem u drugoj državi članici?”

O prethodnim pitanjima

Prvo i treće pitanje

29 Svojim prvim i trećim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti želi doznati treba li članak 13. stavak 2. Uredbe br. 1215/2012, u vezi s njezinim člankom 10., tumačiti na način da mu se protivi to da se sudska nadležnost u slučaju spora između, s jedne strane, profesionalnog subjekta koji je stekao potraživanje koje je izvorno imala oštećena osoba protiv društva za osiguranje od građanskopravne odgovornosti i, s druge strane, tog istog društva za osiguranje od građanskopravne odgovornosti, ovisno o slučaju, temelji samostalno na članku 7. točki 2. ili članku 7. točki 5. te uredbe.

30 Uvodno valja podsjetiti na to da, s obzirom na to da se, u skladu s uvodnom izjavom 34. Uredbe br. 1215/2012, njome stavlja izvan snage i zamjenjuje Uredba br. 44/2001, koja je sama zamijenila Konvenciju od 27. rujna 1968. o [sudskoj] nadležnosti i izvršavanju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, kako je izmijenjena naknadnim konvencijama o pristupanju novih država članica toj konvenciji, tumačenje Suda u pogledu odredaba potonjih pravnih instrumenata vrijedi i za Uredbu br. 1215/2012 kad se te odredbe mogu smatrati „istovjetnima” (presuda od 9. srpnja 2020., Verein für Konsumenteninformation, C-343/19, EU:C:2020:534, t. 22. i navedena sudska praksa).

31 U skladu s člankom 4. stavkom 1. Uredbe br. 1215/2012, osobe s domicilom u državi članici, bez obzira na njihovo državljanstvo, tuže se pred sudovima te države članice. Međutim, u članku 5. stavku 1. te uredbe predviđeno je odstupanje u skladu s kojim te osobe mogu biti tužene pred sudovima druge države članice na temelju pravila iz odjeljaka 2. do 7. poglavlja II. te uredbe.

32 Kada je riječ, konkretnije, o odjeljku 3. poglavlja II. naslovljenom „Nadležnost u stvarima koje se odnose na osiguranje", on uspostavlja autonomni sustav raspodjele sudskih nadležnosti u stvarima koje se odnose na osiguranje (vidjeti po analogiji presudu od 12. svibnja 2005., Société financière et industrielle du Peloux, C-112/03, EU:C:2005:280, t. 29.).

33 Naime, članak 10. Uredbe br. 1215/2012 pojašnjava da se u stvarima koje se odnose na osiguranje nadležnost utvrđuje odredbama tog odjeljka 3., koji sadržava članke 10. do 16. te uredbe, ne dovodeći u pitanje članak 6. i članak 7. točku 5. navedene uredbe.

34 Iz toga slijedi da odjeljak 3. poglavlja II. Uredbe br. 1215/2012 samostalno uređuje sudsku nadležnost u stvarima koje se odnose na osiguranje, tako da su, osim osnova nadležnosti predviđenih samim tim odjeljkom 3., u tom području isključene osnove nadležnosti različite od onih na koje izričito upućuje članak 10. te uredbe, odnosno osnove nadležnosti iz članka 6. i članka 7. točke 5. navedene uredbe.

35 Stoga, budući da članak 10. Uredbe br. 1215/2012 ne upućuje na članak 7. točku 2. te uredbe, potonja odredba ne može se primijeniti kada je spor, što se tiče sudske nadležnosti, obuhvaćen područjem primjene odjeljka 3. poglavlja II. navedene uredbe.

36 Takvo tumačenje potvrđuje sadržaj članka 11. stavka 1. točke (a) i članka 12. Uredbe br. 1215/2012, kojima se propisuju pravila o nadležnosti slična onima iz članka 4. stavka 1. i članka 7. točke 2. te uredbe.

37 Osim toga, valja istaknuti da se na temelju članka 13. stavka 2. Uredbe br. 1215/2012 njezini članci 10. do 12. primjenjuju u slučaju izravne tužbe oštećene osobe protiv osiguravatelja kada je izravna tužba dopuštena.

38 U tom pogledu cilj upućivanja iz članka 13. stavka 2. te uredbe je dodati na popis podnositeljâ zahtjeva, sadržan u članku 11. stavku 1. točki (b) te uredbe, osobe koje su pretrpjele štetu a da krug tih osoba ne bude ograničen na one koje su je pretrpjele izravno (vidjeti po analogiji u vezi s Uredbom br. 44/2001 presudu od 20. srpnja 2017., MMA IARD, C-340/16, EU:C:2017:576, t. 33. i navedenu sudsku praksu).

39 S obzirom na navedeno, valja podsjetiti na to da je cilj odjeljka 3. poglavlja II. Uredbe br. 1215/2012, u skladu s uvodnom izjavom 18. te uredbe, zaštititi slabiju ugovornu stranku pravilima o nadležnosti koja su povoljnija za njezine interese od općih pravila i da takav cilj podrazumijeva da se primjena posebnih pravila o nadležnosti utvrđenih u tom odjeljku ne smije širiti na osobe za koje ta zaštita nije opravdana (vidjeti u tom smislu presudu od 27. veljače 2020., Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, t. 27. i 44. i navedenu sudsku praksu).

40 Međutim, iako bi stjecatelj prava oštećene osobe, za kojeg se i samog može smatrati da je slabija strana, morao moći iskoristiti posebna pravila o sudskoj nadležnosti definirana odredbama članka 11. stavka 1. točke (b) u vezi s člankom 13. stavkom 2. Uredbe br. 1215/2012, nikakva posebna zaštita nije opravdana u odnosima između profesionalnih subjekata u sektoru osiguranja kad se ni za jednog od njih ne može smatrati da se nalazi u slabijem položaju u odnosu na drugoga (vidjeti u tom smislu presudu od 31. siječnja 2018., Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, t. 39. i 42. i navedenu sudsku praksu).

41 Sud je tako smatrao da se tijelo za socijalno osiguranje, zakonski stjecatelj prava osobe koja je izravno oštećena u prometnoj nesreći, ne može pozivati na odredbe članka 9. stavka 1. točke (b) u vezi s člankom 11. stavkom 2. Uredbe br. 44/2001, kojima odgovaraju članak 11. stavak 1. točka (b) i članak 13. stavak 2. Uredbe br. 1215/2012, kako bi pred sudovima države članice u kojoj ima poslovni

nastan podnijelo izravnu tužbu protiv osiguravatelja osobe koja je navodno odgovorna za prometnu nesreću, sa sjedištem u drugoj državi članici (vidjeti u tom smislu presudu od 17. rujna 2009., Vorarlberger Gebietskrankenkasse, C-347/08, EU:C:2009:561, t. 43. i navedenu sudsku praksu).

42 Sud je također presudio da osoba koja obavlja profesionalnu djelatnost naplate tražbina s osnove naknade štete iz osiguranja, kao ugovorni stjecatelj tih tražbina, ne može imati pravo na posebnu zaštitu koju osigurava *forum actoris* (presuda od 31. siječnja 2018., Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, t. 43.).

43 U ovom slučaju iz odluke kojom se upućuju prethodna pitanja proizlazi da je djelatnost društva CNP naplata potraživanja od osiguravajućih društava. Ta okolnost, koju treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev, sprečava da se to društvo smatra strankom u slabijem položaju u odnosu na suprotnu stranku, u smislu sudske prakse navedene u točkama 40. do 42. ove presude, tako da ono ne može uživati posebna pravila o sudskoj nadležnosti predviđena člancima 10. do 16. Uredbe br. 1215/2012.

44 Valja ispitati može li se, s obzirom na taj zaključak, nadležnost suda pred kojim se vodi spor između, s jedne strane, profesionalnog subjekta koji je stekao potraživanje prema osiguravajućem društvu, koje je izvorno imala oštećena osoba, i, s druge strane, tog istog osiguravajućeg društva temeljiti na članku 7. točki 2. ili članku 7. točki 5. Uredbe br. 1215/2012.

45 U tom pogledu Sud je već presudio da se, u mjeri u kojoj zahtjev koji je podnio osiguravatelj protiv drugog osiguravatelja nije obuhvaćen odjeljkom 3. poglavlja II. Uredbe br. 44/2001, članak 6. točka 2. te uredbe, koji se nalazi u odjeljku 2. tog poglavlja, može primijeniti na takav zahtjev pod uvjetom da je on obuhvaćen slučajevima predviđenima tom odredbom (vidjeti u tom smislu presudu od 21. siječnja 2016., SOVAG, C-521/14, EU:C:2016:41, t. 31.).

46 Po analogiji valja smatrati da, u slučaju kada odjeljak 3. poglavlja II. Uredbe br. 1215/2012 nije primjenjiv na zahtjev zbog nepostojanja stranke u slabijem položaju u odnosu na suprotnu stranku, taj zahtjev može biti obuhvaćen odredbama odjeljka 2. tog poglavlja, a osobito člankom 7. točkom 2. ili člankom 7. točkom 5. te uredbe, čak i ako je riječ o sporu u području osiguranja, pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti propisani tim odredbama za njihovu primjenu.

47 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo i treće pitanje valja odgovoriti tako da članak 13. stavak 2. Uredbe br. 1215/2012, u vezi s njezinim člankom 10., treba tumačiti na način da se ne primjenjuje u slučaju spora između, s jedne strane, profesionalnog subjekta koji je stekao potraživanje prema društvu za osiguranje od građanskopravne odgovornosti, koje je izvorno imala oštećena osoba, i, s druge strane, tog istog osiguravajućeg društva, na način da ne sprečava da se sudska nadležnost za odlučivanje u takvom sporu temelji, ovisno o slučaju, na članku 7. točki 2. ili na članku 7. točki 5. te uredbe.

Drugo pitanje

48 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 7. točku 5. Uredbe br. 1215/2012 tumačiti na način da društvo koje u jednoj državi članici, na temelju ugovora sklopljenog s osiguravajućim društvom sa sjedištem u drugoj državi članici, u ime i za račun potonjeg obavlja djelatnost likvidacije štete u okviru osiguranja od građanskopravne odgovornosti imateljâ motornih vozila, valja smatrati podružnicom, predstavništvom ili drugom poslovnom jedinicom u smislu te odredbe.

49 Radi odgovora na to pitanje valja podsjetiti na to da su posebne nadležnosti iz odjeljka 2. poglavlja II. Uredbe br. 1215/2012, među kojima je i ona iz članka 7. točke 5., samo iznimka od općeg pravila određenog u članku 4. stavku 1. te uredbe u skladu s kojim se nadležnost dodjeljuje sudovima države članice u kojoj tuženik ima domicil. Budući da nadležnost sudova mjesta u kojem se nalaze

podružnica, predstavništvo ili druga poslovna jedinica za sporove koji se odnose na njihovo poslovanje, u smislu te odredbe, čini pravilo o posebnoj nadležnosti, treba je tumačiti autonomno i usko, što ne dopušta tumačenje kojim se prekoračuju granice slučajeva koji su izričito predviđeni istom uredbom (vidjeti po analogiji s člankom 5. točkom 5. Uredbe br. 44/2001 presudu od 5. srpnja 2018., flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, t. 26. i navedenu sudsku praksu).

50 Pravilo o posebnoj nadležnosti iz članka 7. točke 5. Uredbe br. 1215/2012 temelji se na postojanju posebno bliske veze između spora i sudova koji su nadležni za odlučivanje o njemu, koja opravdava dodjeljivanje nadležnosti tim sudovima radi dobrog sudovanja i procesne ekonomije (vidjeti po analogiji s člankom 5. točkom 5. Uredbe br. 44/2001 presudu od 5. srpnja 2018., flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, t. 27. i navedenu sudsku praksu).

51 U tom pogledu, prema sudskoj praksi Suda dva kriterija omogućuju da se utvrdi odnosi li se spor na poslovanje podružnice, predstavništva ili druge poslovne jedinice u smislu članka 7. točke 5. Uredbe br. 1215/2012.

52 Kao prvo, pojmovi „podružnica”, „predstavništvo” i „druga poslovna jedinica” u smislu te odredbe podrazumijevaju poslovno središte koje se trajno vanjski očituje kao nastavak društva majke. To središte mora imati svoju upravu i biti materijalno opremljeno za poslovanje s trećim osobama koje se tako ne trebaju izravno obraćati društvu majci. Kao drugo, spor se mora odnositi bilo na radnje koje se odnose na djelovanje podružnice bilo na obveze koje je ona preuzela u ime društva majke ako te obveze valja izvršavati u državi u kojoj se podružnica nalazi (vidjeti u tom smislu presude od 19. srpnja 2012., Mahamdia, C-154/11, EU:C:2012:491, t. 48.; od 5. srpnja 2018., flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, t. 59. i od 11. travnja 2019., Ryanair, C-464/18, EU:C:2019:311, t. 33.).

53 U ovom slučaju iz navoda odluke kojom se upućuju prethodna pitanja proizlazi da, iako dva društva zastupaju interese društva Gefion u Poljskoj, odnosno društvo Polins i društvo Crawford Polska, društvo Gefion ovlastilo je potonje društvo za likvidaciju štete o kojoj je riječ u glavnom postupku. Stoga valja smatrati da sud koji je uputio zahtjev pita Sud o dosegu članka 7. točke 5. Uredbe br. 1215/2012 s obzirom na djelatnost društva Crawford Polska.

54 Što se tiče prvog kriterija utvrđenog sudskom praksom navedenom u točki 52. ove presude, iz odluke kojom se upućuju prethodna pitanja proizlazi da je, podložno ocjeni činjenica koju treba izvršiti sud koji je uputio zahtjev, društvo Crawford Polska društvo s ograničenom odgovornošću osnovano u skladu s poljskim pravom, tako da kao pravna osoba ima neovisnu pravnu osobnost i vlastitu upravu.

55 Osim toga, u skladu sa samim ovlaštenjem društva Gefion, društvo Crawford Polska ovlašteno je „u potpunosti rješavati zahtjeve [za naknadu štete]”, pri čemu sud koji je uputio zahtjev osim toga pojašnjava da je ono u potpunosti nadležno za obavljanje djelatnosti koja proizvodi pravne učinke za osiguravajuće društvo i djelovanje u ime i za račun društva Gefion.

56 Stoga, kao što je to u biti istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 63. svojeg mišljenja, na temelju navedenog ovlaštenja očito je da je društvo Crawford Polska u potpunosti nadležno za obavljanje djelatnosti obrade i likvidacije štete, s pravnim učincima za osiguravajuće društvo, tako da društvo Crawford Polska treba smatrati poslovnim središtem koje se trajno vanjski očituje kao nastavak društva majke.

57 S druge strane, na sudu koji je uputio zahtjev jest da provjeri je li to središte materijalno opremljeno tako da može pregovarati s trećim stranama i osloboditi ih izravnog obraćanja društvu majci.

58 Što se tiče drugog kriterija koji proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 52. ove presude, najprije valja istaknuti da se ne može smatrati da se spor u glavnom postupku odnosi na radnje u vezi s poslovanjem društva Crawford Polska jer se ne odnosi na prava i ugovorne ili neugovorne obveze u pogledu upravljanja u pravom smislu riječi tim društvom (vidjeti u tom smislu presudu od 22. studenoga 1978., Somafer, 33/78, EU:C:1978:205, t. 13.).

59 Nadalje, što se tiče pitanja odnosi li se spor u glavnom postupku na obveze koje je društvo Crawford Polska preuzelo u ime društva Gefion, u točki 53. ove presude navedeno je da je potonje društvo ovlastilo prvonavedeno društvo da provede obradu i likvidaciju štete o kojoj je riječ u glavnom postupku. Osim toga, iz odluke kojom se upućuju prethodna pitanja proizlazi da je samo društvo Crawford Polska u ime i za račun društva Gefion donijelo odluku kojom se društvu CNP dodjeljuje samo dio tražene naknade štete. Međutim, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 66. svojeg mišljenja, ako tu okolnost potvrdi sud koji je uputio zahtjev, iz toga bi proizlazilo da društvo Crawford Polska nije bilo obični posrednik koji jednostavno prenosi informacije, nego je aktivno pridonijelo pravnoj situaciji koja je dovela do spora. Stoga treba smatrati da se taj spor, uzimajući u obzir sudjelovanje društva Crawford Polska u pravnom odnosu između stranaka u glavnom postupku, odnosi na obveze koje je društvo Crawford Polska preuzelo u ime društva Gefion (vidjeti u tom smislu presudu od 11. travnja 2019., Ryanair,C-464/18, EU:C:2019:311, t. 34. i 35.).

60 Naposljetku, što se tiče argumenta koji su podredno iznijeli sud koji je uputio zahtjev te društvo Gefion i Europska komisija, prema kojem pojmove „podružnica”, „predstavništvo” i „druga poslovna jedinica” u smislu članka 7. točke 5. Uredbe br. 1215/2012 treba shvatiti s obzirom na Direktivu 2009/138, osobito pojmove „trajna prisutnost” i „predstavnik” iz članaka 145. i 152. te direktive, dovoljno je istaknuti da članak 7. točku 5. Uredbe br. 1215/2012 treba tumačiti samostalno, s obzirom na strukturu i ciljeve te odredbe, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 72. svojeg mišljenja i u skladu s posebnim kriterijima utvrđenima sudskom praksom u vezi s navedenom odredbom.

61 S obzirom na prethodna razmatranja, na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 7. točku 5. Uredbe br. 1215/2012 treba tumačiti na način da društvo koje u jednoj državi članici, na temelju ugovora sklopljenog s osiguravajućim društvom sa sjedištem u drugoj državi članici, u ime i za račun potonjeg obavlja djelatnost likvidacije štete u okviru osiguranja od građanskopravne odgovornosti imateljâ motornih vozila, treba smatrati podružnicom, predstavništvom ili drugom poslovnom jedinicom u smislu te odredbe, kada se to društvo

– trajno vanjski očituje kao nastavak osiguravajućeg društva; i

– ima upravu i materijalno je opremljeno tako da može pregovarati s trećim stranama na način da ih oslobodi izravnog obraćanja osiguravajućem društvu.

Troškovi

62 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) odlučuje:

1. Članak 13. stavak 2. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, u vezi s njezinim člankom 10., treba tumačiti na način da se ne primjenjuje u slučaju spora između, s jedne strane, profesionalnog subjekta koji je stekao potraživanje prema društvu za osiguranje od građanskopravne odgovornosti, koje je izvorno imala oštećena osoba, i, s druge strane, tog istog društva za osiguranje od

građanskopravne odgovornosti, na način da ne sprečava da se sudska nadležnost za odlučivanje u takvom sporu temelji, ovisno o slučaju, na članku 7. točki 2. ili na članku 7. točki 5. te uredbe.

2. **Članak 7. točku 5. Uredbe br. 1215/2012 treba tumačiti na način da društvo koje u jednoj državi članici, na temelju ugovora sklopljenog s osiguravajućim društvom sa sjedištem u drugoj državi članici, u ime i za račun potonjeg obavlja djelatnost likvidacije štete u okviru osiguranja od građanskopravne odgovornosti imateljâ motornih vozila, treba smatrati podružnicom, predstavništvom ili drugom poslovnom jedinicom u smislu te odredbe kada se to društvo**

   – **trajno vanjski očituje kao nastavak osiguravajućeg društva; i**

   – **ima upravu i materijalno je opremljeno tako da može pregovarati s trećim stranama na način da ih oslobodi izravnog obraćanja osiguravajućem društvu.**

Potpisi